

עשרה שלבים "אבסורדים" לאביר אמונה
הרב מואיז נבון

~ עשרה נסיונות ~

משנה מסכת אבות פרק ה:ג

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום:

מרכבת המשנה לר"י אלאשקר [1470-1540, ספרד/אלג'ירס] על אבות פרק ה משנה ג
וג"כ לשון נסיון מענין הרגל, והוא שהרגילו השי"י לעבודתו.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ה משנה ג

(1) **הראשון - הגירות**, והוא אומרו יתעלה לו: +בראשית יב א+ **לך לך מארצך וממולדתך**.

רבינו בחיי בראשית פרק יב

... ובוודאי זה היה נסיון גדול שילך מארצו וממולדתו שנולד בה ואשר ישב בה מאז ושם כל משפחתו ובית אביו, אל ארץ לא ידעה. ...

(2) והשני - הרעב אשר מצא בארץ כנען כאשר השתקע בארץ, וכבר יועד לו: +בראשית יב ב+ "ואעשך... ואברכך ואגדלה שמך", וזה נסיון גדול, והוא אומרו: +בראשית יב י+ "ויהי רעב בארץ" וכי.

(3) והנסיון השלישי - עשוק המצרים אותו בלקיחת שרה לפרעה.

(4) והרביעי - הלחמו בארבעה מלכים.

(5) והחמישי - לקחו הגר כשנואש מההולדה משרה.

(6) **הששי - המילה**, אשר צווה בה בשנות הזיקנה.

רד"ק בראשית פרק יז פסוק א

(א) ויהי אברם בן צ"ט שנה - אחר עוד שלש עשרה שנה מלצוותו על המילה כדי שיוקן יותר ויגיע עד מאה ויהיה הנס יותר גדול שיוליד והוא בן מאה, ולהראות אהבת אברם לאל לעשות כל אשר יצוהו, שצוהו למול בשר ערלתו והוא זקן בן צ"ט שנה, וכחו תשש, וצוהו למול קודם לידת יצחק כדי שיהיה יצחק מזרע כשר יותר על ידי מצות האל שנעשה באבר ההוא ולהגדיל הפלא, כי המילה מחלשת האבר, והיה נס על נס שיוליד בן מאה, ועוד שיהיה אברו חלוש יותר משהיה קודם המילה:

(7) והשביעי - עשוק מלך גרר אותו בלקיחת שרה גם כן.

(8) והשמיני - הרחקת הגר אחר היבנותו ממנה.

(9) והתשיעי - הרחקת בנו ישמעאל, והוא אמרו לו יתעלה: +בראשית כא יב+ "אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך", וכבר העיד הכתוב כמה קשה היה הדבר עליו: +בראשית כא יא+ "וירע הדבר מאד בעיני אברהם", אבל הוא קיים ציוויו יתעלה [להשמע לשרה] וגרשם.

(10) **והעשירי - עקדת יצחק**.

מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק ה משנה ג

"להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו" - שלא היה מהרהר כלל, ולזה נקרא אוהב, שנאמר 'זרע אברהם אוהבי' [ישעיה מא ח]. ואמר הכתוב, 'ומצאת את לבבו נאמן לפניך' [נחמיה ט ח], שלא היה מהרהר אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא.

"Reverence for the authority of the law is an expression of our love for God" (The Wisdom of Heschel)

~ שלושה ציווים ~

(1) **הגירות**

בראשית פרק יב (א) ויאמר יקוק אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך: (ב) [1] ואעשך לגוי גדול [2] ואברכך [3] ואגדלה שמך והיה ברכה:

רש"י בראשית פרק יב פסוק ב

ואעשך לגוי גדול - לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים ממעטת פריה ורביה, וממעטת את הממון, וממעטת את השם, לכך הוזקק לשלש ברכות הללו שהבטיחו על הבנים, ועל הממון, ועל השם.

משך חכמה בראשית פרק יב פסוק ז

והנה מן אז [חטא אדם הראשון] לא מצאנו רק "ויאמר ה'", אבל לא "וירא ה'". רק כשבא אברהם לארץ ישראל, אז הזדכך חומר עד כי שב כאדם קודם החטא.

בראשית פרק יז

(א) וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וַתִּשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יִקְוֶק אֶל אֲבָרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שְׂדֵי הַתְּהַלְּךְ לְפָנַי וְהָיָה תְּמִים: (ב) וְאַתָּנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וְאַרְבָּה אוֹתָךְ בְּמֵאֵד מְאֹד:

בית הלוי בראשית פרק יז פסוק א

התהלך לפני והיה תמים. ענין התמימות הוא שיעשה רצון הבורא ולא יחקור למה ציוהו כן, ואף על פי שהאדם רשאי לחקור אחרי טעמי המצוות, זה בכלל לימוד תורה שמצוה ללומדה ולידע אותה וגם הלימוד הזה יעשה אותו מפני שמצוה כן הוא ללמוד אבל בעיקר העשיה שלו וכן בהלימוד יעשה רק מפני שכן הוא רצון הבורא יתברך ולא מפני שהוא רוצה לחקור אמאי ציוהו כן.

בראשית רבה (וילנא) פרשת לך לך פרשה מג

אמר לו הקדוש ב"ה לאברהם דיין אני ואתה בעולם ואם אין את מקבל עליך לימוד דיי לעולמי עד כאן ודייה לערלה עד כאן, ודייה למילה שתהא עגומה עד כאן, אמר עד שלא מלתי היו באים ומזדווגים לי תאמר משמלתי הן באין ומזדווגים לי, אמר לו הקדוש ברוך הוא אברהם דיין שאני אלוהך, דיין שאני פטרונוך, ולא לך לעצמך אלא דיי לעולמי שאני אלוהו, דיו לעולמי שאני פטרונו,

ר' קידר, חלק א, קמב

ע"פ המדרש, אין הקב"ה מסביר לאברהם טעם מצוות מילה, רק אומר שאם ל איקבלו כגזרת המלך דיו לעולם, ... זו היא יחודה של מצוות המילה – גזירת המלך. דווקא מצוות המילה המנוגדת לשכלו של אברהם, ניתנת לו מן השמיים ומזכה אותו במדרגת "גדול המצווה ועושה."

רש"י הירש בראשית פרק יז פסוק י

... משנכרתה הערלה, נחתם כל הגוף באות הכניעה לרוח - היא הרוח המקיימת את חוק המוסר האלהי. ...

אברבנאל בראשית פרק יז

והנה לא נצטווה אדם הראשון במצות המילה לפי שאדם בתולדתו היה בלתי נוטה אל המפורסמות ואל התאוות הגשמיות והיה נמשך אחר שכלו להיותו יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא לכן לא היה מוסיקה בו הערלה ולא נצטווה להמול וזהו מה שאז"ל שנולד מהול. אבל אכלו מעץ הדעת טוב ורע ונטותו לתאוות הגשמיות כל בני דורו נשארו כלם ערלים בתאוותיהם עד שבא אברהם שלשלמותו צווה בהם. ומפני זה אומר אני שצוה הקדוש ברוך הוא את אברהם במצות המילה כדי לתקן את אשר עוות אדם הראשון כי הוא באכלו מעץ הדעת נטה לתאוות המשגל יותר מהראוי כמו שפירשתי שם ואברהם צווה במצוה כדי להרחיק אותה נטיה מותרית שעשה אדם אביו והיה שכרו כנגד עונש אדם כי אדם גורש מגי"ע של מטה ואברהם זכה הוא וכל זרעו בגי"ע שלמעלה.

(10) העקדת

בראשית פרק כב(א) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי: (ב) וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךָ אֶת יִחִידְךָ אֲשֶׁר אַהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ אֶל אֶרֶץ הַמְּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים:

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק כז

... ואמנם ענין אברהם אבינו ע"ה בעקדה כלל שני ענינים גדולים הם מפנות התורה, הענין האחד הוא להודיע אותנו גבול אהבת השם ויראתו עד היכן היא מגעת, וצוה בזה הענין אשר לא ידמה לו לא נתינת ממון ולא נתינת נפש, אבל הוא מופלג מכל מה שאפשר שיבא במציאות ממה שלא ידומה שטבע בני אדם יטה אליו, והוא שיהיה איש עקר בתכלית הכוסף לילד ובעל עושר גדול ואיש נכבד ובוחר שישאר מזרעו אומה, ונולד לו בן אחר היאוש איך יהיה חשקו בו ואהבתו אותו, אבל ליראתו הש"י ולאהבתו לקיים מצותו בו לולד האהוב ההוא והניח כל מה שקוה בו והסכים לשחוט אותו ...

R. Soloveitchik, "The Lonely Man of Faith," Tradition, pp. 60-61

"The man of faith, animated by his great experience, is able to reach a point at which not only his logic of the mind but even his logic of the heart and of the will, everything – even his own "I" awareness – has to give in to an 'absurd' commitment."

R. Soloveitchik (Divrei Hashkafa, pp. 254-255).

"The religious act begins with the sacrifice of one's self, and ends with the finding of that self. But man cannot find himself without sacrificing himself prior to the finding"